

Disseny, desenvolupament i innovació del currículum

César Coll Salvador
Miguel Ángel Zabalza Beraza

PID_00173260

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

César Coll Salvador

Departament de Psicologia Evolutiva
i de l'Educació de la Universitat de
Barcelona.

Miguel Ángel Zabalza Beraza

Catedràtic de Didàctica i Organització
Escolar de la Universitat de Santiago
de Compostela. Director de l'Institut
de Ciències de l'Educació de la
Universitat de Santiago de Com-
postela.

La revisió d'aquest material docent ha estat coordinada pel professor:
Guillermo Bautista Pérez (2011)

Primera edició: febrer 2011

© César Coll Salvador, Miguel Ángel Zabalza Beraza

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2011

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Il·lustracions: Lluï sot

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-4.214-2011

ISBN: 978-84-693-9692-6

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i de la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric, com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia, o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

Durant els darrers anys s'han desenvolupat diferents reformes del currículum escolar que implica la revisió del que els nens i els joves han d'aprendre i de les capacitats que la societat espera que desenvolupin en contextos escolars gràcies a la influència de l'educació. Aquesta és una tasca complexa per a tots els implicats –departaments d'ensenyament, pares, mestres i psicopedagogs, entre d'altres– i, en conseqüència, cal oferir la informació i la formació en aspectes relacionats amb la caracterització i el desenvolupament del currículum que els són necessàries per a exercir responsablement la tasca educativa i socio-cultural que cada un té encomanada.

La temàtica curricular és relativament nova entre nosaltres i, malgrat que en un inici es podia considerar com una tasca pròpia d'especialistes, cada cop més el currículum es considera un dels referents obligats de la pràctica professional dels assessors, els mestres i el professorat en general, i dels ciutadans, en particular dels pares i dels nois i noies, alumnes de l'escolaritat, que també l'han de poder conèixer, analitzar i valorar per poder prendre decisions relacionades amb la inserció cultural, social i laboral.

El professorat que ha de fer front a les noves exigències professionals de la reforma ha de poder comptar amb l'ajut dels assessors psicopedagògics. Entre les seves funcions es troba la de col·laborar amb el professorat del centre per desenvolupar i gestionar una proposta de currículum que respongui a les necessitats educatives, els interessos i les motivacions dels alumnes. Les condicions i els elements que caracteritzen el currículum oficial influeixen en la tasca conjunta i orienten la presa de decisions educatives i curriculars de centre. És per això que el psicopedagog no solament haurà d'estar informat dels canvis, sinó que se'ls ha de poder apropiat de manera significativa per tal de poder ajudar els docents a millorar la pràctica i la gestió educativa conjunta.

Sens dubte, la pluralitat de dimensions i la diversitat de perspectives i opcions que conflueixen en la caracterització del currículum fan que sigui una temàtica força complexa i polèmica. Qualsevol definició resulta força arriscada si no es formula basant-se en una orientació ben fonamentada teòricament de l'educació escolar i de la pràctica educativa, ja que té el perill de deixar de banda aspectes rellevants en aquest camp. La concepció constructivista de l'ensenyament i l'aprenentatge ofereix una perspectiva característica del conjunt de qüestions relacionades amb el disseny i desenvolupament del currículum.

L'assignatura de *Disseny, desenvolupament i innovació del currículum* es planteja introduir els estudiants en els elements base del pensament curricular en l'educació escolar i, en particular, analitzar i comprendre la caracterització i el

desenvolupament que en fa prenent com a base la **concepció constructivista** de l'ensenyament i l'aprenentatge escolar i conèixer i valorar la **concreció del currículum en el sistema educatiu**.

Mòdul 1. El currículum en l'educació escolar

El primer mòdul analitza **el sentit i el significat** que té el currículum escolar. Estudia les diferents opcions que hi ha en la concepció i les funcions del currículum i la caracterització d'aquestes en el moment actual, cada cop més completa i complexa d'acord amb les característiques de l'educació escolar i de la pràctica educativa. Malgrat tot, tal com es mostra en aquest apartat de l'assignatura, el currículum no deixa de ser un camp de treball i d'estudi en què es retroben i es recreen de manera particular les diferents polèmiques que hi ha plantejades en l'educació. En aquest sentit, conèixer-les i dominar-les suposa un repte per als professionals, ja que els obliga a disposar de criteris educatius amplis per a valorar les decisions que es prenen en el disseny i el desenvolupament del currículum.

Mòdul 2. La concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge i el currículum escolar

El segon mòdul estudia **les implicacions de la concepció constructivista** de l'ensenyament i l'aprenentatge en la caracterització del currículum. Aquesta posa en relleu la importància que els processos d'ensenyança tenen en la construcció personal dels coneixements i en el desenvolupament de capacitats per part dels alumnes, i ofereix al professor un marc per analitzar i comprendre la pràctica educativa i fonamentar i orientar les decisions de planificació docent i de programació educativa.

Un model de currículum que pren com a referència la concepció d'ensenyament i aprenentatge que acabem d'assenyalar ha de facilitar que els centres escolars i el professorat disposin d'autonomia per a decidir els ajuts educatius que s'ajusten millor a la diversitat de les necessitats educatives dels estudiants.

Objectius

1. Elaborar el significat de currículum escolar.
2. Identificar, argumentar i valorar les implicacions de la concepció constructivista en allò que pertoca als processos de presa de decisions relacionades amb el disseny i desenvolupament del currículum.
3. Argumentar la importància dels equips docents, del professorat i dels equips psicopedagògics en el disseny i desenvolupament del currículum escolar.
4. Identificar les característiques bàsiques del currículum de l'educació infantil, obligatòria i postobligatòria a Catalunya, en especial dels components prescriptius, i comprendre'n la dimensió educativa.
5. Identificar i argumentar el caràcter d'influència educativa progressiva del currículum i valorar la necessitat de coherència educativa de la proposta des del currículum oficial al currículum en acció.
6. Analitzar i valorar les possibilitats que el model de currículum i la proposta curricular oficial donen d'atenció a la diversitat de necessitats educatives de l'alumnat en cada etapa.

Continguts

Mòdul didàctic 1

El currículum en l'educació escolar

Miguel Àngel Zabalza Beraza

1. Què és el currículum?
2. El procés de desenvolupament del currículum

Mòdul didàctic 2

La concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge i el currículum escolar

César Coll Salvador

1. La concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge: un marc global de referència per a l'educació escolar
2. La concepció constructivista i el currículum escolar: opcions bàsiques
3. La concepció constructivista i les decisions sobre els components del currículum
4. El procés de concreció de les intencions educatives i el desenvolupament del currículum en els centres educatius